

En mycket stor del av landets bostäder har fortfarande en alldeles för hög halt av strålning från radon i inomhusluften. En problematik som hälften av landets kommuner tyvärr inte tar på tillräckligt stort allvar, med följden att hundratals personer årligen drabbas av lungcancer i onödan.

Socialstyrelsens mål om minskningen av radonhalten i svenska bostäder lyder: *"År 2020 skall byggnader och deras egenskaper inte påverka hälsan negativt. Därför skall det säkerställas att: - radonhalten i alla bostäder år 2020 är lägre än 200 Bq/m³ luft."*

Socialstyrelsen bedömer i sin Miljöhälsorapport 2009 att cirka 500 lungcancerfall per år orsakas av radon i bostäder. Enligt Socialstyrelsen skulle 100 personer färre om året drabbas av lungcancer om målet skulle nås 2020. Det är också intressant att notera att WHO rekommenderar att riktvärdet för bostadsradon sätts till 100 Bq/m³.

För att få kunskap om hur situationen ser ut måste varje kommun ta sitt ansvar och ställa krav på fastighetsägarna så att radonmätningar genomförs. Att ansvaret för dessa frågor ligger på kommunerna är oomtvistligt, vilket senast fastlades i en dom i Mark- och Miljööverdomstolen (mål nr M 1118-12 om kommunernas rätt att förelägga fastighetsägare att genomföra radonmätningar).

För att få en tydligare bild av hur situationen ser ut genomförde vi, Svensk Radonförening, nyligen en undersökning bland landets kommuner. 68 procent av kommunerna besvarade enkäten. Resultaten visar:

- 2 miljoner radonmätningar bör göras innan 2020 för att miljömålen ska uppnås, dvs 260 000 per år. Det ska jämföras med nuvarande takt på ca 80-90 000/år.
- Kommunerna saknar troligen kännedom om ca 400 000 bostäder som överstiger riktvärdet på 200 Bq/m³.
- I hälften av Sveriges kommuner känner man till 15 procent eller färre av de mätningar som borde göras innan 2020
- Appliceras resultatet på riket är endast 22 procent av de mätningar som borde vara gjorda 2020 idag kända av kommunerna.
- Endast 53 % av landets kommuner ställer krav på ägarna till flerbostadshus. Av de övriga planerar knappt hälften att skärpa kraven på ägare till flerbostadshus. Dvs - 26 % av landets kommuner ställer inte, eller planerar inte, att ställa krav på ägarna till flerbostadshus vad gäller radonmätningar.

Resultatet är nedslående och visar att för många kommuner inte har kontroll över radonsituationen i bostäderna och heller inte utför sitt tillsynsansvar på ett tillfredställande sätt.

Om Socialstyrelsens mål ska kunna nås måste antalet radonmätningar och radonsänkande åtgärder öka kraftigt. Det är nu dags för varje enskild kommun att skaffa sig en tydlig bild över hur situationen ser ut. I hur många bostäder har radonmätningar genomförts i den egna kommunen? Och hur många saknas? Det kan inte vara rimligt att hundratals personer varje år ska drabbas av lungcancer, enbart på grund av bristande kommunalt engagemang.

Michael Lundgren

Ordförande i Svensk Radonförening

Per Nilsson

Styrelseledamot, Svensk Radonförening

Svensk Radonförening är en branschförening för företag som arbetar inom mätning, konsultation och åtgärder relaterade till radon. Vårt mål är att främja medvetenheten i Sverige med riskerna kring radon och verka för minskade antal lungcancerfall i landet. Vi representerar branschen i alla frågor kring radon mot berörda myndigheter. Vi arbetar för att främja teknisk utveckling och hållbara åtgärder. Vi vill också verka för god utbildning kring radonfrågor.